

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Історичний факультет

Кафедра історії стародавнього світу та середніх віків

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Історичний факультет
Тарас ПІШЕНИЧНИЙ
« 09 » _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Роль особи в історії

для студентів

галузь знань **03 Гуманітарні науки**
спеціальність **032 Історія та археологія.**
освітній рівень **другий (магістерський)**
освітня програма **Історія України**
вид дисципліни **факультетський перелік дисциплін вільного вибору**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Гоман Юрій Олексійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків

Пролонговано: на 2022/2023 н.р. « _____ » _____ 2022 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. (_____) « _____ » 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Гоман Юрій Олексійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри історії стародавнього світу та середніх віків

Віктор СТАВНІЮК

(підпис)

Протокол № 10 від «30» червня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету

Протокол від «26» 08 2021 року № 7

Голова науково-методичної комісії

Наталія ТЕРЕС

(підпис)

«27» 08 2021 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування у студентів системних уявлень про роль особи людини в історичному процесі та її вплив на хід цивілізаційного розвитку людства.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* найважливіші факти, події та процеси з історії людства
2. *Вміти* визначати характерні риси, які властиві для суспільного ладу, державного устрою й економічно-господарського комплексу держав різних епох
3. *Володіти елементарними навичками* джерельної критики, історичного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна формує у студентів вміння системно й історично аналізувати основні документи та джерела з діяльності конкретної історичної особи. Студент здобуває навички об'єктивного бачення місця та ролі історичної особи в подіях та процесах розвитку цивілізації. Дисципліна сприяє формуванню у студентів навичок комплексного підходу при дослідженні процесу становлення історичної особи, закріплює знання про тісний взаємозв'язок та взаємовплив суспільства, особи та природно-кліматичних умов. На прикладі життя та діяльності конкретних історичних діячів показується значення історичних знань у їхньому становленні. Дисципліна сприяє уславленню у студентів принципів загально-гуманістичного підходу до вивчення історичного розвитку людства.

4. Завдання (навчальні цілі): розвиток практичних здібностей студентів щодо вміння аналізувати роль особи в історії в контексті усього історичного розвитку, визначати характерні особливості цієї ролі, знання основних персоналій, подій та процесів, зв'язків давнини з сучасністю.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумкових оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1.	<i>Знати</i> основні теорії та тенденції у підходах до вивчення особи в науковій літературі та публіцистиці	<i>лекція, самостійна робота</i>	<i>контрольна робота з тем ЗМ1 та ЗМ2, реферат</i>	20
1.2.	<i>Знати</i> основні джерела та наукові дослідження життя та діяльності конкретної історичної особи	<i>лекція, самостійна робота</i>	<i>контрольна робота з тем ЗМ1 та ЗМ2, реферат</i>	15
1.3.	<i>Знати</i> основні факти та етапи з біографії запропонованих до вивчення історичних діячів	<i>лекція, самостійна робота</i>	<i>контрольна робота з тем ЗМ1 та ЗМ2, реферат</i>	20
2.1	<i>Вміти</i> науково оцінювати роль суб'єктивних та об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях і явищах в яких діє конкретна історична особа;	<i>лекція, самостійна робота</i>	<i>підсумкова контрольна робота (залік)</i>	10

2.2	Вміти показувати вплив особи на хід історичних процесів, виділяти й критично оцінювати наслідки такої діяльності для світової історії та культури.	лекція, самостійна робота	підсумкова контрольна робота (залік)	10
2.3	Вміти аналізувати роль особистості в світовій історії, виокремлювати сутності, значення і специфіку діяльності видатних історичних осіб.	Семінарське заняття	Усне опитування	15
3.1	Аргументовано пояснювати взаємозв'язок та взаємовпливи суспільства, особи та природно-кліматичних умов	Лекція, семінарське заняття	Усне опитування	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1: РН 1.1., 1.2., 1.3. — 20 балів/ 12 балів*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2: РН 1.1., 1.2. 1.3.— 20 балів/ 12 балів.
3. Самостійна робота ЗМ1 (реферат): РН 1.1., 1.2., 1.3. - 5 балів/ 3 бали.
4. Самостійна робота ЗМ2 (реферат): РН 1.1., 1.2., 1.3. - 10 балів/ 6 балів.
5. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ1: РН 3.1 – 15 балів / 9 балів.
6. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ2: РН, 2.3 – 10 балів / 6 балів.
7. Підсумкове контрольне опитування (залік): РН 2.1, 2.2 – 20/12 балів

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – залік;
- максимальна кількість балів, які може отримати студент – 20 балів;
- Оцінюються такі результати навчання студента: вміння аргументовано, неупереджено науково оцінювати роль суб'єктивних та об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях і явищах, в яких діє конкретна історична особа; розкрити вплив особи на хід історичних процесів, критично оцінювати наслідки такої діяльності для світової історії та культури.

- форма проведення заліку – письмова, види завдань – завдання, які потребують розгорнутих відповідей;

- мінімальний пороговий рівень оцінки, за якої залік вважається складеним – **12 балів**.

Необхідна умова допуску до заліку: студент не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав менше ніж **40 балів (критично-розрахунковий мінімум)**.

Рекомендований мінімум допуску до заліку 48 балів.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані за модульні контрольні роботи; бали, отримані за виконання

індивідуальних завдань; а також бали, які отримані за підсумкову контрольну роботу (залік).

(Зразки тестових завдань для модульних контрольних робіт, перелік індивідуальних завдань, питання та завдання підсумкової контрольної роботи (заліку) див. Навчально-методичний комплекс з даної дисципліни).

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1 - 6, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 7 –12.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Змістовий модуль 1 Історичні діячі докапіталістичної епохи			Змістовий модуль 2 Видатні особи Нового та Новітнього часу			Підсумкова контрольна робота / залік
40 залікових балів (максимум)			40 залікових балів (максимум)			
самостійна робота (реферат)	семінарські заняття	модульна контрольна робота	самостійна робота (реферат)	семінарські заняття	модульна контрольна робота	
5 (максимум)	15 (максимум)	20 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	20 (максимум)	

Упродовж семестру оцінюється робота студента під час кожного семінарського заняття (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінарського заняття студент має можливість досягти від 1 до 5 балів. Критеріями оцінювання роботи студента під час семінарського заняття є:

- Повнота розкриття питання, володіння термінологією 1 бал;
- Логіка та аргументованість викладення 1 бал
- Використання основної та додаткової літератури 1 бал;
- Аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал;
- Культура мовлення 1 бал.

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється під час оцінювання індивідуальних завдань (рефератів), модульних контрольних робіт, підсумкової контрольної роботи.

Виконані індивідуальні завдання (реферати) студент подає викладачеві не пізніше ніж за день до проведення модульного контролю з відповідного Змістового модулю, зокрема, **Індивідуальне завдання 1** (орієнтовно, друга декада жовтня) і **Індивідуальне завдання 2** (орієнтовно, остання декада листопада).

Критерії оцінки Індивідуального завдання 1 (реферату):

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 5 балів;
- тема розкрита неповністю, обмежена джерельна база та обґрунтування 4 бали;
- реферат переважно компілятивного рівня 3 бали;
- розкритий лише один окремий аспект теми 1-2 бали.

Критерії оцінки Індивідуального завдання 2 (реферату):

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 10 балів;
- обґрунтоване розкриття проблеми, але наявні певні погрішності у логіці викладу 8-9 балів;
- тема розкрита неповністю, обмежена джерельна база та обґрунтування 6-7 балів;
- реферат переважно компілятивного рівня 3-5 бали;
- розкритий лише один окремий аспект теми 1-2 бали.

Теми рефератів викладач пропонує студентам на першому занятті (орієнтовно кінець вересня).

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **модульні контрольні роботи (МК)**, зокрема, **Контрольна робота ЗМ1** (останній тиждень жовтня) і **Контрольна робота ЗМ2** (останній тиждень листопада). Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій формі. Завдання містить 10 тестових запитань з варіантами відповіді. Кожна правильна відповідь на тестове питання оцінюється у **2 бали**.

Студент, який не виконав вимоги по самостійній роботі, не допускається до складання МК, і даний модуль йому не зараховується.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про організацію освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (п. 7) від 31 серпня 2018 року.

Підсумкова контрольна робота (залік)

На передостанній лекції з дисципліни з усього обсягу пройденого і відведеного на самостійну роботу студентів матеріалу проводиться *підсумкова контрольна робота* (2 завдання). Студент повинен дати письмову розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання підсумкової контрольної роботи (від 1 до 10 балів за одне завдання):

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	10
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу	8-9
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання, але допущені окремі помилки	6-7
Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу без належного аналізу	5
Відповідь фрагментарна, відображені лише деякі аспекти проблеми	4
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу	2-3
Відповідь має значні помилки, або відсутня	0-1

Бали, які отримані студентом під час заліку, додаються до балів набраних студентом за результатами семестрового оцінювання (семінари, модульні контрольні роботи, реферат).

Умовою допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж **40 балів** (критично-розрахунковий мінімум). **Рекомендований мінімум** для допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) – **48 балів**.

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	<i>48</i>	<i>12</i>	<i>60</i>
Максимум	80	20	100

Студент, який під час семестрового оцінювання набрав 60 балів, за погодженням із викладачем має право не виконувати залікову роботу. У випадку, коли студент має бажання збільшити кількість балів (але не більш ніж до 100), він має успішно виконати залікову роботу. Студенти, які протягом семестру набрали менше 60 балів, обов'язково складають залік.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять.

№ з/п	Номер і назва теми	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1				
Історичні діячі докапіталістичної епохи.				
1.	Тема 1. Вступ до проблеми «Роль особи в історії»	1	1	6
2.	Тема 2. Александр Македонський, людина яка мріяла об'єднати світ.	1	1	4
3.	Тема 3. Кардинал де Рішельє: творець Франції.	2	-	4
4.	Тема 4. Темуджин Чингізхан: видатна особа другого тисячоліття.	2	2	3
5.	Тема 5. Життя та діяльність Богдана Хмельницького.	2	2	6
6.	Тема 6. Амір Тимур.	1	-	3
7.	<i>Контрольна робота з тем ЗМ1</i>	1		-
8.	<i>Самостійна робота 1</i>			4
Змістовий модуль 2				
Видатні особи Нового та Новітнього часу.				
9.	Тема 7. Керівники Великої Французької революції.	1	-	3
10.	Тема 8. Наполеон Бонапарт: творець нової Європи	1	-	3
11.	Тема 9. Королева Британської імперії Вікторія та її епоха.	2	-	3
12.	Тема 10. Джорж Вашингтон – перший президент і творець США.	1	-	3
13.	Тема 11. Уінстон Черчіль: великий політик новітньої доби.	1	2	6
14.	Тема 12. Діячі української революції 1917 -1921 рр.	2	2	6
15.	<i>Контрольна робота з тем ЗМ2</i>	1		-
16.	<i>Самостійна робота 2</i>			6
17.	<i>Підсумкова контрольна робота</i>	1		
	Всього	20	10	60

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – **20 год.**

Семінарські заняття – **10 год.**

Самостійна робота - **60 год.**

9. Рекомендовані джерела¹

Основні:

1. Джонсон Б. Фактор Черчилля. Як одна людина змінила історію. Київ, 2019.
2. Верстюк В. Ф. Українська Центральна Рада. Київ, 1997.
3. Литвин С. Х. Суд історії: Симон Петлюра і петлюріана. Київ, 2001.
4. Папакін Г. Павло Скоропадський: патріот, державотворець, людина. Історико-архівні нариси. Київ, 2003.
5. Смолій В. А., Степанков В.С. Богдан Хмельницький. Київ, 2003.
6. Arrian. Alexander the Great: The Anabasis and the Indica. Oxford University Press, 2013.
7. Churchill R. S. Winston S. Churchill. London, 1991. V. 1-2.
8. McPhee P. Robespierre: A Revolutionary Life. New Haven, Connecticut: Yale University Press, 2012.
9. Weidhorn M. Sword and Pen. A Survey of the Writings of Winston Churchill. Albuquerque, 1974.
10. Williamson M. L. The Life of George Washington. Christian Liberty Press, 2012.

Додаткові:

1. Ададуров В. В. Історія Франції. Королівська держава та створення нації (від початків до кінця XVIII століття). Львів, 2002.
2. Андрусак Т.Г. Правові основи Гетьманської Держави 1918 р. // Останній Гетьман. Ювілейний збірник пам'яті Павла Скоропадського 1873-1945. Київ, 1993.
3. Верстюк В. Ф., Осташко Т. С. Діячі Української Центральної Ради: Біографічний довідник. Київ, 1998.
4. Гаффнер С. Черчилль. Біографія. Київ, 2019.
5. Манфред А. З. Три портрета епохи Великої Французької революції. Москва, 1989.
6. Мироненко О.М. Світоч української державності: Політико-правовий аналіз діяльності Центральної Ради. Київ, 1995.
7. Матяш І.Б. Зірка першої величини: Життєпис К.М. Грушевської. Київ, 2002.
8. Рубель В.А. Історія Середньовічного Сходу: Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вузів. Київ: Либідь, 2002.
9. Солдатенко В. Проект «Україна», 1917-1920 рр. Постаті. Харків, 2011.
10. Шаповал Ю., Верба І. Михайло Грушевський. Київ, 2018.
11. Савченко В. Павло Скоропадський. Харків, 2009.
12. Яневський Д. Б. Проект «Україна». Грушевський. Скоропадський. Петлюра. Харків, 2012.
13. Briant P. The First European: A History of Alexander in the Age of Empire. Harvard University Press, 2017.
14. Calloway C. The Indian World of George Washington: The First President, the First Americans, and the Birth of the Nation. New York: Oxford University Press, 2018.
15. Davidson I. The French Revolution: From Enlightenment to Tyranny. New York: Pegasus Book, 2016.
16. Roberts A. Napoleon the Great. London: Allen Lane, 2014.
17. Stewart D. O. George Washington: The Political Rise of America's Founding Father. New York: Dutton, 2021 .

¹ Враховуючи специфіку викладання дисципліни «Роль особи в історії», яка передбачає вивчення студентами проблем всесвітньої історії, рекомендовано опрацювання українських і зарубіжних (іншомовних) джерел та історіографії.